

FYLKESTINGSSAK

Saksnummer	Utvalg/komite	Møtedato
080/12	Fylkestinget	11.06.2012

Høringssak - Forslag til endringer i valgloven og valgforskriften

Innledning

Kommunal- og regionaldepartementet har 04.05.2012 sendt på høring forslag til endringer i valgloven og valgforskriften. Endringene vedrører etablering og oppdatering av manntall, utformingen av valglokale samt måten forhåndsstemmegivning skjer på. I denne saken blir de endringsforslagene omtalt og vurdert. Samtidig varsler departementet at det foran stortingsvalget i 2013 vil tilby alle kommuner og fylkeskommuner et nyutviklet valgadministrativt datasystem som også blir omtalt her. I høringsnotatet som er på 93 sider, blir også gjennomføringa av valget i 2011 evaluert over 47 sider. Evalueringen blir ikke nærmere omtalt i saken.

Saksframstilling

Forslagene fra Kommunal- og regionaldepartementet har følgende innhold og begrunnelse:

Ansvar for etablering og oppdatering av manntall overføres til statlige myndigheter.

Tidligere har Skattedirektoratet hatt ansvar for å stille rådata til disposisjon for kommunene. Opplysningene ble overført kommunenes dataleverandører og kommunene var ansvarlig for all oppdatering. Nå vil staten overta ansvaret for det som betegnes som maskinell oppdatering, mens kommunene fortsatt får ansvaret for manuell oppdatering – det vil i praksis si når innføring i manntall skjer på bakgrunn av vedtak i valgstyret. Endringen forutsettes å bedre kvaliteten på valgmanntallet og er for øvrig nærmest en forutsetning for å kunne etablere et komplett elektronisk valgadministrativt system.

Det etableres en frysdato for når manntallet ikke lenger kan endres.

Til nå har det vært slik at manntallet har kunnet oppdateres så lenge det har vært praktisk mulig. Valgstyrene har vurdert dette noe ulikt. Datoen for siste endring bør være lik over hele landet, mener departementet og foreslår at "frysdatoen" settes til siste lørdag før valgdagen.

Det etableres et foreløpig manntall per 2. januar i valgåret.

Det foreløpige manntallet benyttes til kontroll av kandidatene på listeforslag og av forslagsstillerne. Tidligere har disse blitt kontrollert mot et manntall som ble satt opp 1. april, noe som har gjort at valgstyrene ikke har kunnet starte arbeidet med listeforslagene før etter denne dato.

Forskriftshjemmelen rundt manntallsføringen utvides noe.

Endringene som foreslås er mest av teknisk art; i hovedsak en konsekvens av at statlige myndigheter overtar ansvaret for etablering og oppdatering av manntall.

Kommunenes ansvar for å vurdere valglokalenes egnethet og tilgjengelighet presiseres.

Valglovens § 8-3 sier at forhåndsstemmegivning skal foregå i "egnet lokale". Tilsvarende formulering finnes ikke i valgloven når det gjelder lokalene for valgtingstemmegivning, men må søkes annet sted. I notatet nevnes dette som eksempel på at valgregelverkets bestemmelser om egnethet, tilgjengelighet og tilrettelegging finnes til dels i valgloven og valgforskriften. Departementet mener det er behov for å rydde i regelverket og systematisere bestemmelsene på dette området.

Det innføres nye regler for forhåndsstemmegivning for velgere som stemmer i egen kommune, ved at velger legger stemmeseddel direkte i urnen etter at denne er stemplet og elektronisk krysses av i manntallet for godkjent stemmegivning.

Dagens ordning der velgeren må legge stemmeseddelen i egen konvolutt og denne sammen valgkort i et ytre omslag, skaper merarbeid for valgstyrene. Enkelte velgere har også gitt uttrykk for at de ikke har tillit til at stemmegivningen blir hemmelig når valgfunksjonæren ved prøving av stemmegivningen får både valgkort og stemmeseddelkonvolutt. Departementet foreslår derfor at ordningen blir som på valgtinget – at stemmeseddelen stemples, velgeren krysses av i manntallet og velgeren legger selv stemmeseddelen i urne.

For velgere som forhåndsstemmer i annen kommune enn der de har stemmerett, blir ordningen som i dag.

Det stilles krav til at minst to stemmemottakere skal være tilstede ved mottak av forhåndsstemmer.

I dagens regelverk er det ikke noe krav til hvor mange som må være til stede når forhåndsstemmegivningen skjer på for eksempel kommunens rådhus - bare ved mottak av forhåndsstemmer andre steder som på institusjoner der det alltid skal være minst to valgfunksjonærer til stede. Når nå forhåndsstemmegivningen skal godkjennes før seddelen legges i urna, mener departementet at det alltid skal være minst to stemmemottakere til stede. Det vil hindre misbruk, beskytte valgfunksjonæren mot mistenkeliggjøring og sikre tilliten til valgordningen, heter det.

Det fremmes i høringsnotatet også følgende forslag:

Det forskriftsfastsettes en standard mal med krav til utformingen av stemmesedler ved stortingsvalg.

At stemmesedlene har lik utforming i alle fylker er viktig hvis alle kommuner og fylkeskommuner skal bruke det samme valgadministrative program og uten videre kunne bruke elektronisk telling (skanning). Ved stortingsvalget i 2009 skjedde samordningen ved at leverandøren krevde å få utforme stemmesedlene. Oslo brukte da en annen leverandør og en egen utforming av stemmeseddelen.

Departementet legger opp til at forskriftsendringer foran valget i 2013 gjennomføres i to omganger. En første gang i etterkant av denne høringen, for forslag til forskriftsendring nevnt ovenfor. Det må gjøres en ny vurdering av aktuelle forskriftsendringer våren 2013 dersom det vedtas endringer i valgloven.

Om nytt elektronisk valgadministrativt datasystem (EVA)

Kommunene og fylkeskommunene har gjennom mange år gjort bruk av datateknologi ved den administrative gjennomføringen av valg. Mange benytter også datateknologi ved opptelling av stemmer (skanning). Dagens valglov har ingen særskilte krav knyttet til bruk av slik teknologi. Det betyr at kommuner og fylkeskommuner selv bestemmer om slike løsninger skal brukes og er ansvarlig for at de er i samsvar med kravene til valggjennomføringen og prinsipper for valg fastsatt i valgloven. De tekniske løsningene som har vært benyttet er utviklet av private dataleverandører.

Fra departementets side er det et ønske at datatekniske løsninger til bruk ved valggjennomføringen i større grad styres og kontrolleres av offentlige myndigheter.

Departementet har derfor etablert et statlig eid, forvaltet og driftet elektronisk valgadministrativt datasystem (EVA). Systemet blir tilbudt samtlige kommuner og fylkeskommuner ved stortingsvalget i 2013.

EVA skal gi full offentlig kontroll over alle steg i valgprosessen ved at systemet blir eid, forvaltet og driftet av det offentlige. Departementet mener dette vil sikre en god administrativ, kostnadseffektiv og korrekt valggjennomføring og valgoppgjør, og gi kontroll med og redusere framtidige samlede vedlikeholdskostnader ved at kun én løsning skal vedlikeholdes.

Om forsøk med elektronisk stemmegivning

Ved kommunestyre- og fylkestingsvalget høsten 2011 ble det med hjemmel i valgloven § 15-1 gjennomført forsøk med elektronisk stemmegivning i ti kommuner, blant dem Bodø og Vefsn i Nordland. Dette forsøket er under evaluering og omtales ikke i denne høringen. Evalueringen av forsøket ventes å være ferdig høsten 2012.

Fylkesordførers vurdering

Valgordningen i Norge er god og velgerne har stor tillit til den. Fylkesordføreren oppfatter ikke de endringer som nå blir foreslått gjort i valgloven og i valgforskriften som spesielt store og oppsiktsvekkende. En mer riktig beskrivelse vil være å betegne dem som små, men likevel viktige skritt for ytterligere å forbedre regelverket og prosessene i tilknytning til valg - og derigjennom gi grunnlag for ytterligere styrket tillit blant velgerne.

Når det gjelder de enkelte forslagene vedr. etablering og drift av manntall, så har fylkesordføreren ingen spesielle merknader.

Fylkesordføreren vil si seg fornøyd med at det foreslås en opprydding og systematisering når det gjelder bestemmelsene som skal sikre alle god tilgang til valglokalene og valghandlingen. Kommunal- og regionaldepartementet har de siste årene brukt betydelige ressurser i arbeidet for å bidra til universell utforming av valglokalene, innredning og utstyr som brukes ved valghandlingen. Fylkesordføreren forutsetter at arbeidet fortsetter.

Endringene som foreslås når det gjelder forhåndsstemmemottak og –stemmegivning hilses også velkommen. Ved at prøving av stemmegivningen skjer idet velgeren kommer ut av stemmeavlukket og velgeren deretter selv får legge stemmeseddelen i urna, slipper velgeren å være tvil om stemmegivningen blir godkjent eller om noen i ettertid kan kontrollere hvilket parti det er stemt på.

Fylkesordførers innstilling til vedtak

Fylkestinget i Nordland viser til Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat av 04.05.2012 og har ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i valgloven og valgforskriften. Fylkestinget forutsetter at arbeidet for at alle velgere skal ha like god tilgang til valglokalet og valghandlingen fortsetter.

Bodø den 21.mai 2012

Sonja A. Steen
fylkesordfører

11.06.2012 Fylkestinget

FT-080/12

Innstillinga fra komite for plan og økonomi ble lagt fram av saksordfører Mona Hamnes, KrF:

Fylkestinget i Nordland viser til Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat av 04.05.2012 og har ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i valgloven og valgforskriften. Fylkestinget forutsetter at arbeidet for at alle velgere skal ha like god tilgang til valglokalet og valghandlingen fortsetter.

Votering:

Komiteens innstilling enstemmig vedtatt.

Vedtak:

Fylkestinget i Nordland viser til Kommunal- og regionaldepartementets høringsnotat av 04.05.2012 og har ingen innvendinger til de foreslåtte endringene i valgloven og valgforskriften. Fylkestinget forutsetter at arbeidet for at alle velgere skal ha like god tilgang til valglokalet og valghandlingen fortsetter.

Vedlegg
Forslag til endring i valgloven.doc

DokID
272444